

Landsbyggs-och infrastrukturdepartementet

e-post till li.remissvar@regeringskansliet.se

kopia till li.smf@regeringskansliet.se

SOU 2025:93 En robust skogspolitik för ett aktivt skogsbruk D.nr LI2025/01500

Remissyttrande från Svenska Botaniska Föreningen

Inledning

Svenska Botaniska Föreningen är en ideell förening, grundad 1907, som verkar för ökad kännedom om och skydd av vilda växter. Ett av föreningens syften är att öka medvetenheten om vilda växters avgörande roll i den biologiska mångfalden och deras ekologiska betydelse. Genom forskning, utbildning och samhällsengagemang belyser vi hur vilda växter bidrar till ekosystemens hälsa och hållbarhet. Föreningen fungerar som en paraplyorganisation för Sveriges lokala botaniska föreningar som finns spridda över landet.

Vi har inte haft möjlighet att analysera utredningens detaljer i sin helhet, men vill ändå uppmärksamma en del effekter av de förslag och åsikter som framförs.

Vad blir konsekvenserna för andra intressen?

I utredningen föreslås olika åtgärder för att stärka skogsbruket och höja produktionen. Detta ingår i uppdraget. Genomlysningen av andra värden än skogsproduktion är mycket svag och nämns ofta bara perifert. Men effekterna av förslagen måste förstås belysas allsidigt. Vi saknar en genomarbetad och balanserad analys av effekter på andra politiska mål t ex effekterna de nationella miljömålen, biologisk mångfald, friluftsliv och turism. Detta borde vara självklart när miljömålen och produktionsmålen i skogspolitiken även fortsättningsvis ska vara likställda.

Klimatnytta

Sättet att räkna klimatnytta som används i utredningen har ifrågasatts av flera oberoende forskare. Nyligen visade bland annat en studie från Umeå att en måttlig sänkning av avverkningstakten ger avsevärt större klimatnytta de närmaste 150 åren.

Det är absolut nödvändigt att en så viktig parameter som kolinlagringen beräknas med välunderbyggda vetenskapliga metoder och inte blir påverkade av skogsindustrins glädjekalkyler. Nettoinlagringen av kol i skogen har minskat i både Sverige och övriga Europa vilket understryker vikten att åtgärder på både kort och lång sikt.

Behovet av avsättningar är inte oberoende av hur skogsbruket bedrivs.

I utredningen konstateras att målen för hur mycket natur som behöver skyddas har höjts över tid. Här föreslår utredaren att regeringen gör en politisk avvägning av hur stor areal som bör undantas skogsbruk. Behovet av naturskydd formas dock i stor utsträckning av hur skogslandskapet utvecklas. Det är därför naturligt att målen höjts över tid under det moderna skogsbrukets expansion. Behovet av avsättningar bör även framgent avspegla utvecklingen i vardagslandskapet och behovet för biologisk mångfald och andra miljöintressen.

Ett evidensbaserat arbetsätt

Vi delar utredningens uppfattning att det är viktigt att utgå från vetenskap och beprövad erfarenhet vid olika beslut och att Skogsstyrelsens och Naturvårdsverkets instruktioner kan kompletteras med detta. Vi ser också det av lika stor vikt att ett evidensbaserat arbetsätt genomsyrar landets skogsbruk och där effekter på hållbarhet, biologisk mångfald och klimat tydligt redovisas vid avverkning

Upphävande av områdesskydd

Utredningen föreslår att det ska bli lättare att upphäva naturreservat och biotopskyddsområden. Det finns idag möjlighet att upphäva naturreservat om det finns synnerliga skäl. Vi anser att det är en rimlig avvägning mellan skydd och tillkommande andra mycket angelägna samhällsintressen. Det är dessutom angeläget att sådant statligt skydd verkligen är ett strikt skydd för tilltron till staten. Det skulle också undergräva trovärdigheten hos markägare om det inte senare skede skulle vara möjligt att upphäva skyddet. I lagförslaget finns en hög grad av godtycklighet genom formuleringar som ”syftet med naturreservatet inte längre bedöms rimligt att uppnå” respektive ”biotopskyddsområdet ska kunna upphävas om det finns skäl för det”.

I utredningen är det lätt att förledas tro att det finns många skyddade områden som inte längre fyller någon egentlig funktion. Vi känner inte till något sådant område snarare brukar bevarandevärdena öka över tid. Vi ser inte heller att de nuvarande skälen för ett upphävande lett till särskilda problem i samhället. Vi uppfattar förslaget som ett uttryck för utredarens ambition att förstärka skogsindustrins råvarutillgång, vilket i sig kan vara ett motiv för att inte urholka skyddsinstrumenten.

Skogsodlingsmaterial och främmande trädarter

I utredningen föreslås vissa lättnader när det gäller främmande trädslag. Främst genom att skogsvårdslagstiftningens begränsning att främmande trädarter endast får användas i undantagsfall tas bort. I utredningen nämns risker för invasivitet både av de främmande trädslagen i sig och arter som kan vara kopplade till dessa träd.

Vi vill starkt betona dessa risker utifrån erfarenheter av andra invasiva växter. En sådan erfarenhet är att växtarter under lång tid kan ha mycket begränsad spridningspotential, men i ett senare skede plötsligt kan få en explosionsartad spridning, som t ex kanadensiskt gullris. När spridningen nått över en viss nivå är det i praktiken omöjligt eller orimligt kostsamt att

bekämpa dem. Det är nödvändigt att bedöma spridningspotentialen på lång sikt, kanske i ett 100-årsperspektiv. Det alltså svårt att förutse riskerna med invasiva arter.

I utredningen anges ”att eftersom skogen utvecklas långsamt finns goda möjligheter att upptäcka och hantera oönskad spridning i tid, förutsatt att ett fungerande uppföljningssystem finns på plats”.

Argumentationen känns igen. Men med erfarenheter andra arter som skapat problem världen över ser vi bara ett rimligt förhållningssätt. Nämligen att aldrig föra in arter som kan skapa framtida problem.

I den nationella risklistan som publicerades av Artdatabanken 2025 klassas contorta som mycket hög risk. Vi har också svårt att tro att man i realiteten skulle kunna hantera spridningen av contorta genom röjning och övervakning över vidsträckta skogsområden.

Vi föreslår därför att undantagsregeln behålls och att man i större utsträckning arbetar med inhemska trädarter för att möta klimatförändringarna.

Andelen inhemska trädarter är också en indikator i uppföljningen av naturrestaureringsförordningen inom EU. En ökad satsning på främmande trädslag står alltså i direkt konflikt med EU-förordningen.

Vi anser att förslaget till utvidgat samråd med rennäringen är ett bra förslag.

Gödsling och askgödsling av skog

Utredaren föreslår en ökad satsning på skogsgödsling men avvisar statliga bidrag för gödsling vilket tidigare föreslagits. Vi delar uppfattningen att skogsbruket bör stå för sina egna kostnader.

Det finns dock anledning att begränsa skogsgödsling på marker som kan vara känsliga ur miljösynpunkt. Vi vet att artsammansättningen av marksvampar förändras och att mykorrhizasvamparna, svampslakten med förmåga att bryta ner komplext organiskt material missgynnas. Vidare är det dokumenterat att bärrisen minskar, gräsvegetation ökar samt att lavar och skogsmossor missgynnas och kan försvinna helt.

Innan råd och uppmaning om skogsgödsling (och askgödsling) ökar måste effekterna på vegetation och biologisk mångfald undersökas. Särskilt viktigt är gödslingens påverkan på olika marksvampsamhällen klarläggs. Särskilt i kalk- och sandbarrskogar eftersom dessa miljöer hyser många hotade arter.

Även om kvävedepositionen från luften minskat kvarstår påverkan i marken av ett förhöjt näringsförråd med förändrad artsammansättning, ökad andel gräs och kvävegynnade arter och minskad andel ris, lavar och mossor. Ökad skogsgödsling skulle därmed ytterligare försämra skogens potential för bär och svampplockning.

Att gödsla skog leder inte till att mer kol binds i skogen på lång sikt, vilket begränsar dess värde som klimatåtgärd.

Förslag om miljömålssystemet

Vi tillstyrker förslaget om etappmål som tydliggör hur miljökvalitetsmålet om 'Levande skogar' kan nås och ser också en stor fördel med att kunna öka målens mätbarhet. Vi vill betona att syftet med de svenska miljökvalitetsmålen är att de ska bidra till att generationsmålet uppnås och att nå de globala hållbarhetsmålen.

Förslag om Sveriges arbetsätt i EU

Vi förutsätter att Sveriges hållning som medlemsland i EU är att vara aktivt och konstruktivt delta i EU:s gemensamma arbete för att stärka den gemensamma klimat- och miljöpolitiken. Inte att motverka den.

Om en samordnande funktion för EU-arbetet inrättas i regeringskansliet eller andra forum för omvärldsbevakning måste de utformas så att de verkar allsidigt för Sveriges och EU:s mål och inte enbart för svensk skogspolitik.

Vi ser också med oro att redovisning av tillstånd och status också skulle innehålla en politisk komponent. Den myndighet som har sakkompetens om livsmiljöer och arter bör fortsatt vara den myndighet som rapporterar in tillståndet för arter och livsmiljöer till EU (Artikel 17 rapporteringen).

Tillgodose både produktion och miljö

I utredningen ställs två ganska extrema scenarier mot varandra. Fokus mångfald där ytterligare 2,4 miljoner hektar avsätts för naturvård och 5 miljoner hektar brukas hyggessfritt. I Fokus tillväxt, minskas dagens areal hyggessfritt (uppgår idag till ca 3 %) och 0,1 miljoner hektar jordbruksmark planteras med skog.

Avslutningsvis vill vi poängtera att den motsättning som målas upp genom scenarierna är olycklig. Det finns idag en stark polarisering i skogsdebatten som skapat mycket upprördhet och många tendentiösa verklighetsbeskrivningar. Samtidigt pågår arbete för att förebygga konflikter mellan skogsbruk och naturskydd. Vi är övertygade om att det skulle gå att hitta många alternativa förslag som kan tillgodose såväl en ökad skogsproduktion, som ökad kolinlagring både momentant och lång sikt, och gynna såväl biologisk mångfald, som rennäring och skogens värde för friluftsliv.

I detta avseende är även utredningen tendensiös. Förslagen anges "vara utformande för att begränsa negativa konsekvenser för miljön, friluftslivet, rennäringen eller andra värden, eller för att bidra positivt till dessa värden". Eftersom det saknas en opartisk konsekvensutredning som visar hur dessa intressen och anknutna politiska mål påverkas är det svårt att frigöra sig från utredningen som en partsinlaga för ökad virkesproduktion. Det finns heller inga förslag som direkt stärker miljöarbetet.

Utredningens förslag innebär en stark förskjutning av skogspolitikerna mot produktion vilket inte harmoniserar med att de jämställda skogspolitiska målen – miljömålet och produktionsmålet ska ligga fast.

Skogen är för oss så mycket mer än virkesproduktion. Därför önskar vi en ny utredning med ett bredare synsätt där alternativa nyttor, miljöaspekter och alla de andra verksamheter som har skogen som sin bas synliggörs.

Mora Aronsson

Ordförande

Svenska Botaniska Föreningen

Peter Ståhl

styrelseledamot

Svenska Botaniska Föreningen